

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปและอภิปรายผล

การศึกษาเรื่องศักยภาพการผลิตเพลงพื้นบ้านล้านนา กรณีศึกษาพิณเป็ยะ จ.ลำปาง ในการศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลเบื้องต้นประวัติความเป็นมาของพิณเป็ยะในเขตจังหวัดลำปาง ในเชิงเศรษฐศาสตร์วัฒนธรรม ศักยภาพและปัจจัยที่ส่งผลต่อการส่งเสริมและพัฒนาการผลิตเพลงพื้นบ้าน

ผู้วิจัยเก็บข้อมูล โดยการสังเกตและสัมภาษณ์โดยใช้แบบสอบถามผู้ประกอบการผลิตเพลงพื้นบ้าน, ศิลปินผู้เล่นพิณเป็ยะ และผู้ผลิตพิณเป็ยะ เป็นระยะเวลารวม 6 เดือน โดยเฉพาะการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลแล้วนำมาแยกแยะประเด็นตามวัตถุประสงค์ ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ข้อมูลเบื้องต้น ประวัติความเป็นมาของพิณเป็ยะ
2. ศักยภาพการผลิตและปัจจัยส่วนผลกระทบต่อการพัฒนาส่งเสริมการผลิตเพลงพื้นบ้านล้านนา กรณีศึกษาพิณเป็ยะ

ปัจจัยเกี่ยวข้องกับการพัฒนาการผลิตเพลงพิณเป็ยะมีหลายปัจจัยด้วยกัน

- การรวมกลุ่ม ศิลปินผู้เล่นพิณเป็ยะมีการรวมกลุ่มช่วยเหลือกันในด้านอาชีพการงาน รวมทั้งได้รับการช่วยเหลือแนะนำจากศิลปินรุ่นพ่อครู การพบปะของศิลปินในกลุ่มเนื่องในโอกาสต่างๆ ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ในการเล่นพิณเป็ยะ ซึ่งจะส่งผลดีต่อการแก้ไขปรับปรุงและการพัฒนาเทคนิคและวิธีการเล่นพิณเป็ยะให้ดียิ่งขึ้น

- ผู้นิยมฟังเพลงพิณเป็ยะส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มผู้สูงอายุและคนวัยกลางคน ในกลุ่มผู้ที่ว่าจ้างก็เช่นเดียวกันพบว่าจะเป็เฉพาะงานใหญ่ๆ เช่น งานประจำจังหวัด เป็นต้น ส่วนกลุ่มผู้เชิญให้ศิลปินเพลงพื้นบ้านผู้เล่นพิณเป็ยะไปแสดงจะเป็นหน่วยงานในราชการท้องถิ่น กลุ่มอนุรักษ์วัฒนธรรมและสถาบันการศึกษา โดยเชิญผู้เล่นพิณเป็ยะไปเล่นในงานเพื่อให้ความรู้ หรือสาธิตการเล่นพิณเป็ยะเพื่อให้คนรุ่นใหม่รู้จักเครื่องดนตรีพื้นบ้านชนิดนี้

- การถ่ายทอดการเล่นพิณเป็ยะสู่ผู้เรียนกลุ่มต่างๆ เป็นการถ่ายทอดให้กับเยาวชนผู้สนใจ โดยกลุ่มสืบสานหลายเมืองมีการสอน ณ หอศิลป์วัฒนธรรมลำปางในทุกวันอาทิตย์ อีกกลุ่มคือ ลูกหลานของกลุ่มผู้เล่นพิณเป็ยะที่ทำหน้าที่รับช่วงสืบทอดการเล่นพิณเป็ยะต่อจากบิดาของตน

ผลการถ่ายทอดทำให้เกิดศิลปินเพลงพิณเป็ยะใหม่ ที่ทำหน้าที่สืบทอดการเล่นพิณเป็ยะต่อจากศิลปินรุ่นพ่อครู แม่ครู

- โอกาสการเผยแพร่การเล่นพิณเป็ยะผ่านสื่อต่างๆ ได้แก่ โอกาสเผยแพร่เพลงพิณเป็ยะผ่านสื่อต่างๆ คือ มีการบันทึกเพลงพิณเป็ยะลงเทปคาสเซต ซีดีเพลงจำหน่าย และในการแสดงศิลปวัฒนธรรม เช่น การแสดงชุด เชียงใหม่ครบ 700 ปี หรือเวียงกุมกาม ก็มีการนำเพลงพิณเป็ยะไปโชว์ ทำให้กลุ่มผู้นิยมฟังมีโอกาสได้รับชมรับฟังเพลงพิณเป็ยะได้หลายทางมากขึ้น

5.2 ปัญหาในการอนุรักษ์เครื่องดนตรีพิณเป็ยะ

การที่จะอนุรักษ์พิณเป็ยะนี้นั้นผู้เขียนเห็นว่าเป็นสิ่งที่เป็นไปได้อย่างมากเนื่องจาก มีกลุ่มผู้ที่ให้ความสนใจเกี่ยวกับเรื่องนี้เป็นอย่างมากหากจะกล่าวง่าย ๆ ก็คือกลุ่มที่ให้ความสนใจพิณเป็ยะนั้นเป็นกลุ่มนักดนตรี นักวิชาการ หรือผู้ที่สนใจเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมและสนใจเรื่องของดนตรีเท่านั้น หากกล่าวถึงการอนุรักษ์นั้นเป็นสิ่งที่เป็นไปได้อย่างมากเพราะแม้แต่นี้เองก็ยังประสบปัญหาในการอนุรักษ์แล้วปัญหาดังกล่าวคือ

ในอดีต “เป็ยะ” อาจจะเป็นที่นิยมเล่นกันมากของหนุ่ม ๆ ในล้านนาซึ่งไม่ใช่ทุกคนที่จะเล่นได้เพราะเล่นยากและหัวเป็ยะมีราคาแพง และต่อมาประมาณ 100 ปีมานี้ ได้มีคู่มือใช้ตำพิณเป็ยะตีหัวฝ่ายตรงข้ามจนถึงแก่ความตาย และได้มีคำสั่งประกาศห้ามใช้ เป็ยะไปแ่อ้วสาวอีกต่อไปทำให้การเล่นเป็ยะในจังหวัดเชียงใหม่มีจำนวนลดลง ประกอบกับการเปลี่ยนแปลงค่านิยมในการจับสาวทำให้ปัจจุบันเป็ยะเกือบสูญหายไปจากภาคเหนือของไทยแล้ว

เมื่อประมาณ 10 ปี ที่ผ่านมามีการคิดที่จะทำให้เป็ยะกลับมาเป็นเครื่องดนตรีที่กลับมามีชีวิตอีกครั้งนักวิชาการ และนักดนตรีอีกหลายท่านที่ช่วยกันฟื้นฟูแต่ก็ไม่ประสบผลสำเร็จด้วยเหตุผลหลายอย่างพอจะสรุปได้ดังนี้

1. ขาดแคลนนักดนตรีและผู้รู้ที่จะฝึกอบรมฝึกสอนอย่างมีคุณภาพเพราะนักดนตรีที่เหลืออยู่ด้านมีอายุมากและหยุดเล่นไปนานกว่า 40 ปี แล้วทำให้วิชาความรู้เกี่ยวกับเป็ยะและเพลงที่ใช้เล่นกับเป็ยะลดลงและสูญหายไปเรื่อย ซึ่งแต่เดิมาก็เพียงฝึกหัดไว้เพื่อเล่นอวดสาวหรืออวดเพื่อนยังมีได้ฝึกฝนอย่างจริงจังเช่น ของโบราณที่ใช้ในพิธีกรรมหรือในวังแต่ก่อน

2. การฝึกหัดเล่นพิณเป็ยะทำให้ยากและต้องใช้เวลาผู้ฝึกหัด ต้องมีความสามารถดีพอ โดยเฉพาะพื้นฐานทางด้านดนตรีต้องมีมากพอสมควรดังคนแต่ก่อนพูดไว้ว่า “ หัดเป็ยะ 3 ปี หัดปี 3 เดือน” ทำให้มีผู้สืบทอดน้อยและการพัฒนาฝีมือเป็นไปค่อนข้างช้า แต่หากทำได้ก็คุ้มกับความพิเศษของเสียงเป็ยะที่ได้รับ

3. ขาดเครื่องดนตรีที่มีคุณภาพเพราะมีคนเล่นน้อย หัวเป็ยะหายากและราคาแพง นักดนตรีพื้นเมืองแต่ก่อนเพียงแค่เห็นก็จำมาทำเองไม่มีการสืบทอดเทคนิคการสร้างเครื่องดนตรี อย่างมีระบบทำให้เป็ยะที่เหลืออยู่ในปัจจุบันคุณภาพไม่ดีนัก และยังขาดความประณีตเนื่องด้วยนำมาเล่นเพลงพื้นบ้านทั่วไปไม่ได้เล่นจริงจังดังแต่ก่อนที่ยังใช้ในพิธีกรรมหรือวัง และในบ้านเรา ยังไม่มีใครศึกษาถึงโครงสร้างเครื่องดนตรีเหล่านี้ไว้เลยฉะนั้นการศึกษาจึงต้องอาศัยเวลา

4. หัวพิณเป็ยะเป็นของที่หายากเพราะปัจจุบันไม่มีใครทำแล้วหากเป็นของใหม่ก็จะเป็น การสั่งทำพิเศษเฉพาะบุคคลเท่านั้นส่วนใหญ่นักเล่นพิณเป็ยะจะนิยมใช้หัวพิณเป็ยะของโบราณ เพราะว่ามีคุณภาพเสียงที่ดีกว่า และมีลักษณะการตกแต่งฝีมือที่ดีกว่าของใหม่ แต่ว่าของโบราณ ราคาสูงมากถ้ายิ่งหัวพิณเป็ยะอันไหนมีการตกแต่งลวดลายราคาก็ยิ่งสูงขึ้นตามมาด้วยราคาหัว พิณเป็ยะโดยทั่วไปในราคาปัจจุบัน 1 อัน ราคาประมาณ 1000-1500 บาทขึ้นไป (พ.ศ.2544) ส่วน ใหญ่หัวพิณเป็ยะจะเก่าเป็นของสะสมหรือพิพิธภัณฑสถานเอกชนทั่วไปซึ่งจะมีหัวพิณเป็ยะของเก่าเก็บ เป็นจำนวนมาก ด้วยเหตุผลทางศิลปะ คุณค่าของของเก่า

5. ขาดแคลนข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาวิจัย ข้อมูลเกี่ยวกับเป็ยะมีน้อยมากทั้งที่เป็น เอกสาร, วัตถุ, คำบอกเล่า เสียงเพลง, ผู้เล่นรู้และผู้ที่ทำการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องอนุรักษ์ที่ดีควรจะทำ การบันทึกไว้ทั้งหมดซึ่งวิธีการนี้ทำให้เสียเวลาและค่าใช้จ่ายจำนวนมากหากทำได้พิณเป็ยะคงไม่ใช่ เครื่องดนตรีที่เหลือเพียงแต่ชื่อและเรื่องราวในอดีตเท่านั้น

6. ขาดบุคลากรหรือพ่อครูในการสอนและขาดลูกศิษย์ที่ให้ความสนใจ อย่างที่กล่าวไป แล้วว่า ปัจจุบันยังขาดนักเล่นพิณเป็ยะรุ่นอาวุโสที่มีอายุตั้งแต่ 69 ปีขึ้นไป จำนวน 5 คนในพื้นที่ จ.ลำปางและเมื่อบวกกับจำนวนตัวเลขของผู้สืบทอดที่สามารถกล่าวได้ว่า เกือบจะไม่มีเลยนั้นจะ เป็นจำนวนที่น่าเป็นห่วงมากในปัจจุบัน เมื่อประมาณปี 2538 - 2539 เป็นช่วงที่พ่ออุ๊ยบุญญา มาไชยมะโน ได้รับพระราชทานโล่เกียรติยศจาก สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ เป็นผู้มีผลงานดีเด่น ทางด้านศิลปวัฒนธรรมแห่งชาติ สาขาการแสดง (พิณเป็ยะ) ในจังหวัดลำปางจึงเริ่มมีการตื่นตัวกัน อยู่พักหนึ่ง แต่เมื่อมาถึงปัจจุบันนี้พิณเป็ยะเริ่มกลับไปเป็นเหมือนเดิมอีกแล้ว

7. เนื่องจากคุณภาพเสียงของพิณเป็ยะเป็นเครื่องดนตรีที่มีเสียงเบา เมื่อเทียบกับเครื่อง ดนตรีชนิดอื่น ๆ ผู้เล่นและผู้ฟังจะต้องใช้สมาธิในการฟังเป็นอย่างมาก การที่เล่นพิณเป็ยะเพื่อความ บันเทิงจึงเป็นการเล่นเพื่อตอบสนองความรู้สึกของตนเองมากกว่า จึงเป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้ พิณเป็ยะขาดความนิยมไป

8. ปัจจุบันมีไมโครโฟนแบบไมค์ลอยที่มีคุณภาพสูง (ราคาสูงด้วย) และหากมีผู้ควบคุม เสียงหรือชาวคอร์ดฉนิแยร์ที่มีฝีมือแล้ว สามารถทำให้พิณเป็ยะมีคุณภาพดีขึ้นในขั้นนับว่าน่าพอไร อย่างไรก็ตามพิณเป็ยะแบบสายเดี่ยว และสองสายนั้นมีเสียงฮาร์โมนิคเสียงเป็นส่วนมาก เสียงที่ได้จึง

ยังไม่มีเท่าพิณเป็ยะแบบสี่สาย ซึ่งมีเสียงฮาร์โมนิคน้อยกว่า การศึกษาและพัฒนาคุณภาพเสียงพิณเป็ยะจึงน่าจะต้องทำกันต่อไป

5.3 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

วิจัยนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับศักยภาพการผลิตเพลงพื้นบ้านล้านนากรณีศึกษาพิณเป็ยะจังหวัดลำปางซึ่งเป็นการวิจัยในแนววัฒนธรรมพื้นบ้าน ในปัจจุบันนี้พิณเป็ยะยังเป็นเครื่องดนตรียังคงมีชีวิตอยู่ แต่เหมือนกับนักเล่นพิณเป็ยะอาวุโสที่ชราภาพ เป็นเครื่องดนตรีที่มีความงามหรือเสน่ห์ของเสียงที่เป็นเอกลักษณ์แต่น้อยคนนักที่จะซาบซึ้งกับเสียงของมัน เป็นเครื่องดนตรีที่มีคุณค่าทางความงามของศิลปะ แต่จะมีกลิ่นที่เข้าใจเป็นเครื่องดนตรีที่บงบอกถึงความเจริญรุ่งเรืองของล้านนา แต่จะมีใครบ้างที่รู้จัก เป็นเครื่องดนตรีที่เคยได้รับความนิยมในล้านนามาก่อน แต่ต่างกับปัจจุบันแล้วอนาคตของพิณเป็ยะจะเป็นอย่างไร จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าการที่วัฒนธรรมสามารถดำรงอยู่ได้จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงไม่อย่างใดก็อย่างหนึ่งโดยมีเงื่อนไขมาจากการเปลี่ยนแปลง วิถีชีวิตของคนในสังคม การวิจัยครั้งต่อไปจึงควรเป็นการศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนจากการผลิต เพลงพื้นบ้านจากเครื่องดนตรีประเภทอื่น และความสามารถเกี่ยวกับเพลงอยู่ของพิณเป็ยะเป็นต้น